

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Освітня програма	25902 Агрономія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	201 Агрономія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

04.06.2024 р.

Справа № 1034/АС-24

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 20 "Аграрні науки та продовольство" у складі:

Пастухов Валерій Іванович – головуєчий,

Власенко Володимир Анатолійович,

Вовк Стах Осипович,

Геник Ярослав Вячеславович,

Гончарова Олена Вікторівна,

Карпук Леся Михайлівна,

Сатарова Тетяна Миколаївна,

Центилю Леонід Васильович,

Яковенко Роман Володимирович,

за участі запрошених осіб:

Карбівська Уляна Миронівна – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	25902
Назва ОП	Агрономія
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	201 Агрономія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 9, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

ОНП "Агрономія" має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії ПНУ імені Василя Стефаника. Метою освітньої програми за спеціальністю 201 Агрономія є підготовка докторів філософії, здатних проводити професійну, дослідницько-інноваційну діяльність, розв'язувати комплексні проблеми в галузі агрономії, володіти методологією наукової та педагогічної діяльності, здатних виконувати оригінальні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, а також підготовки та захисту кваліфікаційної наукової роботи. Основними цілями ОНП "Агрономія" є підготовка фахівців здатних розв'язувати комплексні проблеми у сфері агрономії, що передбачає глибоке дослідження актуальних проблем та цілісних завдань у сфері сільського господарства. Цілі освітньої програми є чітко сформульованими та відповідають місії, візії й стратегічним напрямкам розвитку ПНУ на 2020-2027 рр. (<https://cutt.ly/ZewLQLaY>). Згідно зі Стратегією, чітко визначено місію, яка об'єднує три важливі складові, що полягають у наданні якісних освітніх послуг, спрямованих на підготовку високопрофесійних фахівців (освіта); формуванні сучасного дослідницького університету – центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації (наука); спрямуванні освітнього та наукового потенціалу на розвиток і зміцнення регіону (регіон), і виокремлює основні стратегічні цілі й напрями.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Розробка основних документів з організації освітнього процесу здійснюється згідно з "Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника" (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf). Чинну ОНП створено шляхом перегляду попередньої освітньої програми у 2023 р. і введено в дію наказом ректора з 01.09. 2023 року (від 31.08.2023 р. № 86/06-05-с).. За реалізації ОНП «Агрономія» відбувається моніторинг та оновлення її змістовного наповнення з урахуванням потреб та рекомендацій стейкхолдерів: здобувачів, випускників, НПП, роботодавців, групи забезпечення (<https://kag.pnu.edu.ua/stejkkholders/>). Здобувачі вищої освіти, НПП, роботодавці та інші зацікавлені сторони є поінформованими щодо ОНП й підтримують доцільність її функціонування.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі ОНП «Агрономія» та ПРН визначено з урахуванням тенденцій розвитку агрономічної спеціальності, потреб ринку праці, агроформувань, а також згідно з потребами та пропозиціями зацікавлених сторін. Регіональний контекст обумовлюється Стратегією розвитку Івано-Франківської області на період 2021-2027 рр. <https://cutt.ly/SBarW6P>, де зазначено про те, що сільське господарство області має вагомий вплив на розвиток та стабільне функціонування економіки регіону, забезпечує населення харчовими продуктами, а його частка у валовій доданій вартості регіону складає близько 15 % й за її обсягами аграрний сектор посідає друге місце після промисловості; а також Комплексною програмою розвитку АПК та сільських територій Івано-Франківської області на 2022-2025 рр. (<https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/documentu-2023/kompleksnapror.pdf>), де наголошено на потребі впровадження системи моніторингу та контролю якості всіх земель сільськогосподарського призначення та агрохімічної паспортизації; створення умов для збереження, відтворення і підвищення родючості ґрунтів; впровадження у виробництво нових високопродуктивних сортів та гібридів с.-г. культур. За формування, перегляду й модернізації ОНП враховано досвід аналогічних освітніх програм провідних закладів освіти України: НУБІП України, ЛНУП, ПДУ (м. Кам'янець-Подільський), ДБТУ, МНАУ, Поліський національний університет, а також іноземних ЗВО:

Державного аграрного університету Молдови, Таджикицьким аграрним університетом імені Ш. Шотемура та ННЦ «ІЗ НААН». У ході аналізування освітніх програм зазначених ЗВО було запозичено зміст освітніх та вибіркових компонент.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Зміст й ПРН, які представлені в освітньо-науковій програмі відповідають чинним вимогам Стандарту вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня ВО зі спеціальності 201 "Агрономія", галузі знань 20 "Аграрні науки та продовольство". Зазначені ПРН, а також ФК й ЗК відповідають Стандарту ВО й забезпечують здобуття необхідних навичок та компетентностей для успішної професійної кар'єри випускників ОНП. Варто зауважити, що порівняно зі СВО додатково в ОНП введено ПРН 9 Знання та розуміння генезису розвитку наукової думки в галузі агрономії. Вміння та навички використання інноваційних методів дослідження для встановлення тенденцій та динамічних процесів в аграрному секторі.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОНП за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти складає 60 кредитів ЄКТС, що відповідає нормативним вимогам. Цикл ОК загальної підготовки складає 21 кредит ЄКТС (35 %), професійно-наукової підготовки – 18 кредитів ЄКТС (30 %), блок вибіркових ОК, який налічує 6 навчальних дисциплін – 18 кредитів ЄКТС (30 %). ОК загальної підготовки складають 3-6 кредитів ЄКТС, іноземна мова - 9 кредитів ЄКТС. ОК професійно-наукової підготовки мають різну кількість кредитів, яка коливається від 3 до 6 кредитів ЄКТС. НП включає 3 кредити ЄКТС педагогічної практики у четвертому семестрі. Загальна кількість контрольних заходів складає: 7 екзаменів, 10 заліків. Тижневе навантаження здобувачів у I семестрі становить 12 годин, у II – 9 годин, у III – 14 годин. ЕГ зазначено, що у навчальному плані у блоці вибіркових ОК вказано лише загальне аудиторне навантаження без розподілу на лекційні, практичні, семінарські лабораторні заняття (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2024/02/nr-phd-agronomia-2023.pdf>). Водночас силабуси ВК (<https://kag.pnu.edu.ua/sylabusy-osvitnikh-komponent-201-phd-agronomia/>) включають цю інформацію.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

ОНП «Агрономія» для підготовки здобувачів за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти є чітко структурованою та містить усі структурні елементи, які зазначені у профілі самої програми. Освітні компоненти, які включено до переліку ОК є логічно взаємозв'язаними; структурно-логічна схема ОНП візуально сприймається. Заявлені освітньою програмою цілі, ПРН, загальні та фахові компетентності, що наведені у матриці відповідностей ОНП, обумовлюються вивченням обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін. За аналізування силабусів ОК компонент відмічено, що зміст ОК забезпечує досягнення ПРН та належних компетентностей. Проте, варто зауважити, що в силабусах ОК 2, ОК 6, ОК 7, ОК 8 система оцінки роботи здобувачів передбачає нарахування 1 балу за присутність на занятті та підготовлений конспект згідно з планом практичного заняття, хоча у розділі «Відвідування занять» вказано, що «Аспіранти зобов'язані відвідувати усі заняття (лекції та практичні), незалежно у якій формі вони проводяться». Тобто відвідування занять – це прямий обов'язок здобувача, й нараховувати йому додаткові бали, є недоречним.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Аналіз змісту ОНП «Агрономія», а саме: назва й контент ОК, який вивчався за їх робочими програмами, вказує на відповідність предметній області спеціальності 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство. ОНП містить значний обсяг ОК з циклу професійно-наукової підготовки, які орієнтовані на набуття спеціальних компетентностей й ПРН. Теоретичний зміст предметної області: поняття, створення умов для формування принципів та концепцій у сфері аграрних наук, що дозволяють на базі набутих знань та наукових досліджень забезпечувати високу продуктивність сільськогосподарських культур. Об'єктами вивчення та професійної діяльності докторів

філософії є науково-технологічні процеси вирощування сільськогосподарських культур та формування високопродуктивних агроландшафтів.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

У ПНУ імені Василя Стефаника розроблено низку нормативних документів (<https://vad.pnu.edu.ua/polozhennia-universytetu/>), які сприяють у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами ВО. Індивідуальна траєкторія навчання реалізується через ІНП. Обсяг ОК за вибором аспірантів складає 18 кредитів ЄКТС, що складає 30,0 % від загального обсягу кредитів ЄКТС освітньої програми. Каталог вибіркових компонент, що пропонуються здобувачам спеціальності 201 Агрономія нараховує 18 ОК. Процедура вибору освітніх компонент із Каталогу реалізується через спеціалізовану інформаційну систему Університету (п. 3.2 Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти ПНУ права на вільний вибір освітніх компонент»). Обрані ВК включаються до ІНП здобувача, формування якого здійснюється відповідно до Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ПНУ ім. В. Стефаника (<https://cutt.ly/YewNo3XL>).

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

ОНП та НП передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка регламентується чинними нормативними документами ("Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ПНУ", "Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ПНУ"). У рамках практичної підготовки відбувається проведення практичних й семінарських занять у межах 250 годин (43,9 % від загальної кількості аудиторних годин). Здатність здійснювати здобувачами науково-педагогічну діяльність у сфері вищої освіти забезпечена шляхом наявності у НП ОК 4 «Інноваційні педагогічні технології у вищій освіті та професійна етика» та педагогічної практики (3 кредити ЄКТС). Проходження педагогічної практики регламентується Програмою педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії ПНУ (https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2020/09/253_01.06.2020.pdf). Згідно з НП, педагогічна практика проводиться для аспірантів другого року навчання. Зміст педагогічної практики аспірантів узгоджений із напрямками діяльності НПП.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Загалом відповідає змісту підкритерію 2.6.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

За ОНП Агрономія третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, на сьогодні, відсутній професійний стандарт, тому професійна кваліфікація не присвоюється.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Обсяг ОНП та окремих ОК у кредитах ЄКТС є відповідним фактичному навантаженню здобувачів ВО, досягненню цілей та ПРН й регламентовано чинними нормативними документами Університету. Загальний обсяг освітньої програми складає 60 кредитів ЄКТС (1800 год), з-поміж яких аудиторні складають 570 год. (32 %), самостійна робота здобувачів складає 1140 год. (63,3 %), педагогічна практика 90 год. (5 %). Аудиторне навантаження ОК циклу загальної підготовки становить 36,8 %, ОК професійно-наукової підготовки – 31,6 % й ОК вибіркової частини – 31,6 %. Такий структурний зміст відображає індивідуалізацію освітньої траєкторії й науково-практичне спрямування за реалізації ОНП. Для співвіднесення обсягу окремих ОК у кредитах ЄКТС із навантаженням здобувачів застосовується студентоцентрикований підхід шляхом анкетування здобувачів, та врахуванням результатів опитування при розробці графіків ОП, й офіційним оприлюдненням ОНП.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

У ЗВО підготовку здобувачів за дуальною формою освіти регламентовано низкою нормативних документів (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf; https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2024/03/02.07.62_2024-polozennia-pro-dyalno-ospity.pdf). У рамках реалізації ОНП «Агрономія» підготовка здобувачів ВО за дуальною формою не здійснюється.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання, у тому числі й на ОНП «Агрономія», для здобуття вищої освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, є цілком зрозумілими та чіткими, й оприлюднені у рубриці «Приймальна комісія» (<https://admission.pnu.edu.ua/pravylapryjomu/>) у відкритому структурованому доступі. На вебсайті ЗВО наведено необхідні документи, що висвітлюють особливості проходження вступної кампанії 2023 року, а також наявна інформація для вступників ОР доктора філософії (PhD) (<https://admission.pnu.edu.ua/rezultaty-vstupu-2023-2/>), де вказано перелік документів для вступу, строки подачі заяв, проведення вступних випробувань, зарахування, перелік конкурсних предметів, обсяги прийому, вартість навчання у 2023 р., програмові вимоги до вступних випробувань, тестові завдання для самопідготовки, державне замовлення і розклад вступних випробувань. Правила містять додаток 8. Правила прийому на ступінь доктора філософії (PhD) та ступінь доктора наук у ПНУ. Загалом Правила прийому не містять дискримінаційних ознак і відповідають чинному законодавству України. Наразі на сайті, у рубриці "Приймальна комісія" (<https://admission.pnu.edu.ua/or-doktora-filosofii-phd-doktora-nauk-2024/>) оприлюднено особливості вступної кампанії у 2024 році.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Правила прийому на навчання для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за реалізації ОНП «Агрономія» чітко регламентуються документом «Правилами прийому до ПНУ імені Василя Стефаника у 2023 році». Для конкурсного відбору осіб зараховуються бали за два вступних іспити: з іноземної мови та спеціальності. Прийом до аспірантури передбачає складання вступного іспиту зі спеціальності. Програма (https://admission.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/6/2023/05/201_sum.pdf) вступного випробування охоплює базові знання й положення із різних дисциплін у галузі аграрних наук: землеробство, рослинництво, системи удобрення сільськогосподарських культур, інтегрований захист сільськогосподарських культур, прогноз і програмування врожаїв сільськогосподарських культур тощо. Програма вступного випробування з іноземної мови передбачає розуміння основної ідеї тексту як на конкретну, так й на абстрактну тему, у тому числі й спеціалізовані дискусії за своїм фахом; вміння спілкуватися з носіями мови з таким ступенем швидкості та спонтанності, який не завдає труднощів жодній зі сторін; вміння чітко, детально висловлюватись на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти (<https://admission.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/6/2023/05/engl.pdf>). Завдяки цьому забезпечується комплексна перевірка знань, необхідних для подальшого навчання на ОНП. Також варто зауважити, що програми вступних випробувань не містять зразка екзаменаційного білета та/або тестового завдання з фахових освітніх компонент з урахуванням структурного наповнення теоретичними питаннями й практичними завданнями й чітко зазначених критеріїв оцінювання.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО порядок визнання результатів навчання (РН), який регламентується чинними положеннями: про академічну мобільність учасників освітнього процесу, про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці, академічну мобільність учасників освітнього процесу. Згідно з зазначеними нормативними документами варто зауважити про дієвість, зрозумілість й чіткість порядку визнання РН, отриманих в інших закладах освіти та про відповідність їх Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в ЄС. У рамках реалізації ОНП «Агрономія» не виявлено прикладів визнання РН, отриманих в інших ЗВО, зокрема у рамках академічної мобільності.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюються нормативним документом «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>). У документі чітко, зрозуміло й послідовно прописані загальні положення, порядок встановлення кредитів ЄКТС, порядок зарахування результатів неформальної освіти й процедура оформлення документів. Правила визнання РН, отриманих у неформальній освіті є доступними для учасників освітнього процесу. Практики застосування правил визнання результатів навчання на ОНП «Агрономія» не було.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

ОНП «Агрономія» передбачає можливість формування індивідуальних освітніх траєкторій, студентоцентризму, застосування методів активного навчання, розширення автономії здобувачів вищої освіти, а також рефлексивний підхід до процесів навчання й викладання як з боку здобувачів вищої освіти, так і викладачів. Освітній процес за ОНП «Агрономія» регламентовано "Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника ([https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu.pdf](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf)). Згідно з зазначеним Положенням основними видами навчання є: лекційні, лабораторні, практичні, семінарські, індивідуальні заняття та консультації. Лекційні курси містять три складові: текстову, презентацію та відео, який розміщений на YouTube-каналі факультету. Свідченням студентоцентрованого підходу є можливість навчання за індивідуальним графіком, який надається аспірантам заочної форми навчання. Індивідуальний графік навчання мають можливість використовувати здобувачі, які працюють за фахом. Аспіранти мають можливість змінювати індивідуальні плани. Для осіб, які здійснюють діяльність в Університеті передбачена підготовка доктора філософії поза аспірантурою (<https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2023/04/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii-ta-doktora-nauk-redaktsiia-3.pdf>). Студентоцентрований підхід та принципи академічної свободи детально описані в п. 2 (Права та обов'язки аспірантів і докторантів). В університеті діє Положення про реалізацію права здобувачів на вільний вибір дисциплін (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/09/Polozennia-pro-vubir-dusctuplin.pdf>), яке містить детальний і зрозумілий опис всіх процедур реалізації освітньої підготовки.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Загалом відповідає змісту підкритерію 4.2.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

ОНП "Агрономія" передбачає гармонійне поєднання двох складових: освітньої (здобуття загальнонаукових професійних та спеціалізованих компетентностей дослідника) та наукової (проведення власного наукового дослідження). ЕГ виявлено, що університет проводить досить широкі й різнопланові дослідження, до вирішення завдань яких долучені й працівники інших кафедр та міжкафедральних лабораторій. Варто зауважити, що безпосередньо аспіранти не мають можливості працювати у цих лабораторіях, оскільки це потребує спеціальної й тривалої підготовки. Однак вони мають гарантовану й безперешкодну можливість працювати на потужностях Прикарпатської дослідної станції, яка є одним з головних стейкхолдерів програми. На ОНП відбувається поєднання навчання з науково-дослідницькою діяльністю здобувачів третього (науково-освітнього) рівня (виконання завдань із науковим складником у межах ОК, підготовка дисертаційної роботи, написання наукових статей здобувачами за керівництва наукових керівників, обговорення результатів наукових досліджень під час аудиторних занять, на засіданнях кафедри, участь у наукових конференціях, науково-практичних семінарах, круглих столах тощо). Усі дисертаційні роботи виконуються у рамках наукової тематики кафедри «Розробка системи заходів по запобіганню негативного впливу екстремальних екологічних ситуацій на природньо-ресурсний потенціал Західного регіону України» (№ державної реєстрації 0113U006317). Однак ЕГ зазначає, що ця тема має агроекологічне спрямування й НПП слід провести роботу з реєстрації актуальних агрономічних тем, якими власне, й займаються наукові керівники та здобувачі.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Процедура оновлення викладачами змісту ОК регулюється Центром інноваційних освітніх технологій PNU Ecosystem (<https://ciot.pnu.edu.ua/en/>). Оновлення ОК відбувається регулярно, з урахуванням побажань й зауважень стейкхолдерів. ЕГ зазначено наступне: ОК Організація освітньої діяльності переобтяжена літературою на кшталт Основи наукових досліджень, оскільки цей ОК вивчається у бакалавраті, до того ж ця література початку 2000-тисячних років (Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.) – ці технології вже стали звичайними. Здобувачам запропоновано ОК "Управління науково-дослідницькими проектами", однак рекомендована література в силабусі ОК має джерела 1994-2016 рр. В ОК "Новітні наукові аспекти спеціальності агрономія" літературні джерела стосуються аналізу довкілля, інноваційних і сучасних агротехнологій 2006 і 2007 року, економічного розвитку, ринків, стабільних поселень, гендерних факторів на селі, що не зовсім відповідає меті вивчення ОК. ОК "Прогноз і програмування врожаїв сільськогосподарських культур в західному регіоні" містить тематику, яка не корелює з її назвою та застарілі літературні джерела. Вибіркові ОК "Сучасні аспекти застосування добрив та їх ефективність" та ОК "Сучасні зональні системи землеробства" мають лише декілька посилань на нову періодику авторства НПП, але жодного нового іншого джерела. У деяких силабусах спостерігається дублювання рекомендованих джерел (ОК Новітні аспекти біотехнологій в рослинництві). ОК "Економічна оцінка технологій у рослинництві" має рекомендовану літературу 2013 року й більш ранню. Згідно з аналізом анкетувань задоволеність здобувачів навчальним процесом, змістом силабусів, рівнем кваліфікації викладачів і зрозумілістю викладання ними навчального матеріалу складає достатньо високий відсоток (<https://kag.pnu.edu.ua/opytuvannia-stejkholderiv/>). Тематика наукових досліджень НПП, їх публікацій у фахових виданнях або виданнях Scopus, WoS відповідають профілю дисциплін, які вони викладають (<https://kag.pnu.edu.ua/sylabusy-osvitnikh-komponent-201-phd-ahronomiia/>).

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Згідно зі Стратегією інтернаціоналізації (<https://ic.pnu.edu.ua/stratetiia-internatsionalizatsii/>) ЗВО забезпечує зміцнення позицій та конкурентоспроможності навчального закладу у світовому освітньому та науковому просторі шляхом постійного підвищення якості надання освітніх послуг за світовими критеріями, що передбачає комплекс заходів спрямованих на покращення міжнародного іміджу університету, розвиток наукових та освітніх програм. Університет має численні угоди й договори з університетами-партнерами (<https://ic.pnu.edu.ua/uhody-prospivpratsiu/>). Можливість академічної мобільності учасників освітнього процесу регламентуються «Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу», яке доступне за посиланням (<https://ic.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/19/2022/12/Polozhennia-pro-akademichnu-mobilnist-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu.pdf>). У ЗВО функціонує відділ міжнародних зв'язків (<https://ic.pnu.edu.ua/>). Тут відображено актуальну інформацію стосовно міжнародних проєктів та грантів. Проте ЕГ відзначає, що у ході опитування у фокус-групі здобувачів, вони були пасивні стосовно реалізації можливостей. Основною причиною аспіранти називали труднощі в участі в міжнародних проєктах через тривалу війну. Здобувачі мають безперешкодний доступ до сервісу електронної бібліотеки (<http://lib.pnu.edu.ua/>), у тому числі до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science. Разом з тим ЕГ зазначає, що ряд рубрик бібліотеки не заповнені через реконструкцію, про що зазначено на вкладці цього ресурсу.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна добросовісність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється за формами контрольних заходів та критеріями, які регламентуються у ЗВО "Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу" (<https://cutt.ly/kewLYTqD>). Зазначений документ містить детальний опис семестрової атестації аспірантів, в якій встановлені процедури атестації, звітності та строки її проведення. Протягом усього терміну навчання після завершення кожного навчального семестру завідувач відділу аспірантури і докторантури контролює результати навчання, які містяться в індивідуальному плані та у відомостях успішності. У разі необхідності передбачена процедура складання підсумкового контролю за індивідуальним графіком (<https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2023/04/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii-ta-doktora-nauk-redaktsiia-3.pdf>). Положення містить норму про особливості контролю знань з іноземної мови, підтвержене сертифікатами TOEFL, International English Language Testing System та English Language Assessment на рівні С1. Інформація про форми контролю оприлюднюється заздалегідь на першому занятті та розміщена на сторінці кафедри в силабусах ОК. Силабуси дисциплін мають також опис вимог щодо зарахування ПРН, здобутих в неформальній освіті. Оцінювання результатів навчання відбувається через контрольні заходи, які включають поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять для перевірки рівня засвоєння аспірантом навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю та система оцінювання рівня знань визначаються робочою програмою навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на третьому освітньо-науковому рівні або на окремих його завершених етапах. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів освіти. Оцінювання результатів навчання аспірантів у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника здійснюється за 100-бальною шкалою. Семестровий контроль проводиться у формах екзамену або заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою ОК, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом аспіранта. Збір інформації щодо об'єктивності оцінювання проводиться шляхом анкетування, яке може відбутися в кабінеті здобувача за кожною дисципліною на платформі d-learn.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Форми виконання атестації здобувачів ОНП «Агрономія» відповідають вимогам стандарту вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня, згідно з якими передбачено публічний захист дисертації. За реалізації ОНП "Агрономія", атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється утвореною для проведення разового захисту спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Обов'язковою умовою допуску до процедури захисту є виконання індивідуального навчального плану.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють

процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила проведення контрольних заходів у ЗВО є чіткими, зрозумілими та доступними на вебресурсі ЗВО (<https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2023/04/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii-ta-doktora-nauk-redaktsiia-3.pdf>). Порядок оцінювання знань передбачає власне оцінку РН, мотивацію до системної активної роботи та аналіз РН і впливу НПП на ефективність самостійної роботи й освітнього процесу в цілому. У положенні наведено процедури поточного й семестрового контролю та оцінювання знань відповідно до ЄКТС. Також передбачено індивідуальний графік складання семестрового контролю та індивідуальний графік складання академзаборгованості. ЕГ зазначає, що учасники фокус груп підтвердили, що за несприятливих ситуацій, об'єктивність оцінювання й своєчасність складання форм контролю забезпечувалася за допомогою платформи d-learn. Оскарження результатів контролю можливе за заявою (апеляцією) здобувача, у якій той повинен конкретну причину апеляції й подати у письмовій формі не пізніше наступного робочого дня. Також ЕГ звернула увагу на існування родинних зв'язків деяких учасників освітнього процесу. На пряме запитання експерта про уникнення конфлікту інтересів від гаранта ОП була отримана відповідь, що в конкретному випадку процедура контролю відбувалася за її присутності. Згідно з оприлюдненими результатами опитування випускники й здобувачі мали чи мають можливість оскарження результатів оцінювання (https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2024/02/ahronomiia-tretij-osvitnij-riven-02_05_2024-02_11_2024.pdf).

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політика, стандарти, а також процедури дотримання академічної доброчесності у ЗВО регламентовані низкою внутрішніх документів, які розташовано за лінком: (<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>). Відділ запобігання та протидії корупції (<https://vzv.pnu.edu.ua/>) проводить регулярні тематичні зустрічі зі здобувачами. На вкладці відділу, ЕГ не помічено проведення таких зустрічей з аспірантами. На сторінці закладу також не помічено заходів для НПП й здобувачів, направлених на популяризацію академічної доброчесності. Всі аспіранти підписують декларації з про дотримання академічної доброчесності (<https://kag.pnu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>). Популяризація академічної доброчесності відбувається також в процесі вивчення ряду ОК. За інформацією ВСО, а також роботи ЕГ було підтверджено інформацію про те, що для виявлення ознак плагіату в університеті використовують програми Unicheck та Plagiat.pl.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Згідно з аналізом професійної кваліфікації НПП, які беруть участь у реалізації ОНП «Агрономія» варто зауважити про те, що їх професійний та науковий рівень повною мірою відповідає закріпленим за ними ОК. Усі НПП мають актуальне підвищення кваліфікації та публікаційну активність як науковці. Зокрема викладач ОК 1 має 12 публікацій на актуальну тематику, пов'язану в т.ч. з нападом росії на Україну, є співавтором навчальних посібників, бере активну участь в роботі ГО та здійснює керівництво студ. гуртком. До ОК 2 залучений НПП, який має 21 публікацію в базі Scopus та бере участь в атестації наукових кадрів. ОК 3 і 4 викладають професори, які залучені у міжнародних проєктах та роботі ГО і підкомісії МОН України. У доробку НПП, який викладає ОК 5, крім публікацій є численні наукові стажування та досвід роботи у міжнародних наукових спільнотах. ОК 8 забезпечується НПП, який є автором наукових публікацій та має стажування в освітній сфері (<https://kag.pnu.edu.ua/turak-oleh-iurovych/>). Гарант ОНП викладає ОК 7, окрім наукових публікацій, бере участь в атестації наукових кадрів та має актуальне підвищення кваліфікації. За результатами експертизи, ЕГ рекомендує звернути увагу на доцільність подальшого поліпшення кількісного стану штату кафедри лісового й аграрного менеджменту, оскільки надалі це може вплинути на процес формування разових спеціалізованих вчених рад для атестації. Це пов'язане, в першу чергу, зі спільними публікаціями НПП та можливим виникнення конфлікту інтересів.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний добір викладачів на заміщення вакантних посад НПП у ЗВО є прозорим й дозволяє забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми, й регламентується чинним "Положенням про порядок заміщення вакантних посад". У зазначеному документі наявні вимоги, перелік документів

й процедури обрання на посаду та укладання контракту. Також наведено зразки документів, які необхідно подати для участі в конкурсі. На вкладці відділу кадрів (<https://vk.pnu.edu.ua/normatyvni-dokumenty/>) міститься законодавча база, загальна інформація та інформація про конкурси. Для претендентів на посади НПП передбачено наявність наукового ступеня, вченого звання та інші компетентності. Для НПП, термін контракту яких добігає кінця, передбачене врахування рейтингової оцінки у разі повторного працевлаштування. У цьому аспекті слід звернути увагу на методику оцінки викладачів методом 360°, яка враховує середню оцінку колегами, здобувачами та керівником й проводиться у вигляді опитування з використанням інформаційних технологій. До складу конкурсної комісії входять ректор університету, проректори та начальник відділу кадрів з фахівцем. На думку ЕГ, до складу цієї комісії доцільно було б включити також деканів факультетів.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

ЗВО активно співпрацює з широким колом організацій, підприємств й установ, з якими також укладені договори чи угоди про співпрацю (https://nauka.pnu.edu.ua/2021/09/21/dijsni_ugody/). Проте на офіційній сторінці закладу дану інформацію висвітлено недостатньо широко. Роботодавці залучаються до обговорення та надання рецензій, відгуків на освітню програму, про що свідчать представлені документи (<https://kag.pnu.edu.ua/stejkkholdery/>). Одними з головних роботодавців залучених до освітнього процесу, за реалізації ОНП "Агрономія" є Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція ІСГ КР НААН та сам ІСГ КР НААН. Також до організації освітнього процесу долучені представники виробництва та аграрного бізнесу. ЕГ відзначає позитивний аспект співробітництва університету й роботодавців у можливості проведення спільних досліджень у господарствах, але також звертає на доцільність активізації комунікації. Передумовами для цього є не лише участь у перегляді ОК, а й доцільність зацікавленості роботодавців у проведенні досліджень.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Загалом, університет залучає роботодавців до реалізації освітнього процесу в межах різних форм співпраці: проведення науково-практичних конференцій, наукових семінарів, круглих столів, тренінгів. Проте, у ході аналізування ВСО, а також за свідченням ЕГ, конкретних прикладів залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців надано не було. Хоча самі НПП мають контакти з представниками агробізнесу й запрошуються на семінари (<https://kag.pnu.edu.ua/2023/09/14/den-polia/>). ЕГ рекомендує сприяти налагодженню тісніших контактів з експертами та професіоналами, а також встановити контакти з іншими транснаціональними та вітчизняними компаніями агробізнесу, а також зацікавити середніх і малих учасників аграрного ринку регіону та виробничників.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Порядок професійного розвитку викладачів у ЗВО забезпечується через власні програми або у співпраці з іншими організаціями й регламентується чинним Положенням про про підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних працівників» (<https://nauka.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/122/2023/05/polozhennia-pro-pidvyshchennia-kvalifikatsii-naukovykh-i-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv-2023-1.pdf>). У цьому положенні повною мірою відображено особливості підвищення кваліфікації НПП та їх професійного розвитку. Обсяг підвищення кваліфікації повинен становити не менше 6 кредитів ЄКТС за п'ять років. НПП мають право на підвищення кваліфікації поза затвердженим планом. Документи про підвищення кваліфікації працівників кафедри роприлюднені за посиланням (<https://cutt.ly/Eewouvcj>). На персональних сторінках викладачів кафедри вказана інформація про стажування та підвищення кваліфікації. Слід зазначити, що за цим посиланням ЕГ рекомендує поновити інформацію, оскільки вона стосується не всіх НПП, долучених до ОНП.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності завдяки матеріальному та нематеріальному заохоченню НПП, яка регламентується чинними офіційними документами, які оприлюднено на офіційному сайті. Основними формами стимулювання є зменшення навчального навантаження та преміювання викладачів. Згідно з Положенням про підтримку наукових і науково-педагогічних працівників університету за публікації, які індексуються наукометричними базами даних Scopus та Web of Science (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/polozhennia-pro-pidtrymku-naukovykh-i-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv-universytetu-zapublikatsii-u-scopus-ta-web-of-science-redaktsiia-4.pdf>) надається повна підтримка для публікації своїх наукових результатів у виданнях, що мають високий рейтинг та індексуються наукометричними базами даних Scopus та Web of Science. Також є методика для обчислення розмірів преміювання авторських колективів. На відповідний запит ЕГ стосовно доведення фактів матеріального заохочення було надано копії довідок про нарахування «преміальних» годин для зменшення навчального навантаження НПП випускової кафедри. Також ЕГ підтверджено факт, що у ЗВО застосовуються й нематеріальні заохочення у вигляді почесних грамот, звань та ін. самого університету, МОН України, НААН та органів місцевої влади. Персональні профайли викладачів оприлюднено на сайті університету й містять інформацію про нагородження та заохочення.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Матеріально-технічні ресурси сформовано на достатньому рівні забезпечення, що дозволяє здобувачам вищої освіти досягти цілей, завдань та ПРН, які заявлені в ОНП й створити належні умови для виконання необхідних лабораторних робіт та практичних занять. Фінансові ресурси ОНП формуються згідно зі Статутом та іншими нормативними документами ЗВО, що детально описують порядок використання фінансової частини для розвитку усіх освітніх програм Університету. Для реалізації визначених ОНП цілей та програмних результатів навчання використовується наукова бібліотека, функціонує електронний банк навчально-методичних та наукових видань НПП ЗВО «Репозитарій» (<http://lib.pnu.edu.ua:8080/>), відкрито доступ до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science. Для реалізації ОНП використовують: мультимедійні аудиторії, спеціалізовані кабінети, комп'ютерні лабораторії, Центр інноваційних освітніх технологій «PNU EcoSystem» й агролісівнича лабораторія. Реалізується практика спільного використання лабораторій декількома кафедрами, зокрема: лабораторія нанотехнологій для матеріалознавства, енергетики та медицини; лабораторія мікроклонального розмноження рослин, а також усі лабораторії кафедри хімії середовища та хімічної освіти, що мають хороше забезпечення для проведення лабораторних занять. ОНП «Агрономія» забезпечена науково-методичними розробками, інформаційними та бібліотечними ресурсами. Здобувачі забезпечені можливістю працювати у Молодіжному центрі «PARAGRAPH» (<https://paragraph.if.ua>), проектно-освітньому центрі «Агенти змін» (<http://agentyzmin.pnu.edu.ua/>), що дозволяє аспірантам реалізувати свої наукові ідеї, змістовно провести дозвілля та отримати консультативну допомогу з оформлення аплікаційних форм для отримання грантів.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Доступ до інфраструктури Університету та належних ресурсів, які є необхідними для освітньої й наукової діяльності є безперешкодним. Здобувачі вищої освіти та представники академічної спільноти можуть вільно використовувати бездротову мережу WiFi, комп'ютерне устаткування й бібліотечні ресурси. В університеті створено можливості безоплатної публікації власних результатів дослідження для аспірантів у наукових фахових виданнях: «Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University» (<https://journals.pnu.edu.ua/index.php/jpnu/about>), «Гірська школа Українських Карпат» (<https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc?fbclid=IwAR3guF-x2FnhuB087Q4KvCf4wJ5xh8a2igvq2JNbVTYm3h48tkm2dDk5IE>).

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів ВО, що навчаються за ОНП "Агрономія", й регламентовано чинним нормативними документами (<https://vppr.pnu.edu.ua/bezpechnist-osvitnoho-protsesu/>). Навчальні корпуси забезпечено засобами пожежного гасіння, протипожежним інвентарем та планом евакуації на кожному поверсі. Двічі на рік проводяться інструктажі з метою контролю збереження життя і здоров'я здобувачів. Також проводяться інструктажі з дотримання правил поведінки під час заходів цивільного захисту, надзвичайних ситуацій, пожеж та ін. (<https://pnu.edu.ua/informatsiia-z-okhorony-pratsi/>). У ЗВО працює відомча охорона приміщень, встановлено камери відеоспостереження. Представники Навчально-виробничої лабораторії виховної та психолого-педагогічної роботи (<https://vppr.pnu.edu.ua/>) проводять низку інформаційних заходів за темами: Психологічні ризики взаємодії людини з інформаційним середовищем; Психічне здоров'я сучасної молоді: ризики та профілактика розладів тощо. У ЗВО розроблено «Абетку безпеки» (<https://vppr.pnu.edu.ua/%d0%b0%d0%b1%d0%b5%d1%82%d0%ba%d0%b0-%d0%b1%d0%b5%d0%b7%d0%bf%d0%b5%d0%ba%d0%b8/>), де зібрано основну інформацію щодо забезпечення фізичного та морального здоров'я здобувачів під час воєнного стану, пандемії, булінгу та інше. Також працює гаряча лінія з ректором через електронну скриньку rector@pnu.edu.ua та відбуваються онлайн-брифінги. В Університеті є 13 укриттів з дотриманням відповідних вимог до них, однак онлайн відеодемонстрації укриття біля корпусу, де проводяться заняття зі здобувачами ОНП «Агрономія», завадила відсутність мобільного покриття в ньому, тому ЄГ рекомендовано провести до укриття інтернет мережу для забезпечення провадження освітнього процесу під час повітряної тривоги.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

У ЗВО забезпечено освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку аспірантів шляхом комунікації з гарантом ОНП, НПП, відділом аспірантури і докторантури, науковими керівниками, викладачами кафедри та навчально-виробничої лабораторії виховної та психолого-педагогічної роботи; шляхом використання платформи дистанційного навчання D-learn. З усією необхідною інформацією можна ознайомитися на вебсайті установи, інтернет-сторінках у соціальних мережах, бібліотеки. Забезпечено безоплатний доступ до міжнародних баз Web of Science і Scopus. Здобувачі вищої освіти забезпечені житлом у гуртожитках. Варто зазначити про високий рівень інформаційної та консультативної підтримки аспірантів. Задля забезпечення здобувачів інформацією університетом розроблено ряд довідників, таких як «Путівника для аспіранта», «Абетка безпеки», «Путівник для науковця». Щодо консультативної підтримки, то здобувачі за даною ОНП можуть користуватися широким спектром

можливостей, які надають Центр інноваційних освітніх технологій «PNU-EcoSystem», Молодіжний центр «PARAGRAPH», проектно-освітній центр «Агенти змін». Рівень задоволення здобувачів освітнім процесом й освітнім середовищем щорічно визначається шляхом проведення щорічного опитування. За результатами опитування переважна більшість аспірантів високо оцінюють якість надання освітніх послуг за ОНП й умови забезпечення й підтримки освітнього середовища (https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2024/02/ahronomiia-tretij-osvitnij-riven-02_05_2024-02_11_2024.pdf).

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Для здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, у ЗВО розроблено нормативну базу (<https://cutt.ly/qew3PW3Z>), що регламентує їх навчання в університеті й забезпечує особливі права. Також, ЗВО попідкувався про спеціальну інфраструктуру, зокрема, пандуси, підіймачі для людей з обмеженими фізичними можливостями, ліфти. ЗВО має служби супроводу для здобувачів з інклюзією (<https://cutt.ly/cew3A3ld>). Здобувачі можуть скористатися правом на здобуття освіти за індивідуальним графіком (Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком [<http://surl.li/dzryi>]), електронними ресурсами бібліотеки (<http://lib.pnu.edu.ua/elibrary.php>), системою дистанційного навчання [<http://d-learn.pro>] та ін. Наразі, здобувачі з особливими освітніми потребами на ОНП не навчаються.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

За реалізації ОНП «Агрономія» не виявлено конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією. У фокус групі зі здобувачами ЕГ зазначено, що у випадку виникнення конфліктної ситуації учасник освітнього процесу може подати скаргу усно на щотижневому онлайн брифінгу з ректором чи на телефон служби довіри [<https://pnu.edu.ua/test-2/>], письмово (скарга до скриньки довіри), через електронний ресурс до менеджменту університету. Політика та процедури врегулювання конфліктних ситуацій здійснюється згідно з Антикорупційною програмою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника на 2020-2023 роки» (<https://cutt.ly/Kew3FV1B>), Положення про організацію запобігання та протидії насильству (в тому числі булінгу) в освітній громаді університету (<https://cutt.ly/few3GgLi>), Кодекс честі ПНУ (<https://cutt.ly/zew3GoDb>).

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

У ЗВО забезпечено послідовність дотримання усіх визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньо-наукової програми. Зазначені процедури регламентуються чинними нормативними документами: Положенням про освітні програми у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника; Положенням про кадрове забезпечення освітніх програм; Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ПНУ імені Василя Стефаника. Моніторинг освітньої програми здійснюють для встановлення досяжності, реалістичності та адекватності призначених кредитів, визначених результатів навчання та розрахованого навчального навантаження. Моніторинг здійснює робоча група із залученням експертів: викладачів, професіоналів-практиків, представників навчально-методичного відділу, здобувачів вищої освіти. За результатами моніторингу складають аналітичний звіт. Про результати моніторингу повідомляється Вчена рада Університету. Для формулювання висновку за результатами моніторингу освітньої програми використовують дворівневу шкалу: висока якість – освітня програма має високий рівень досягнення результатів; низька якість – освітня програма має серйозні недоліки. До періодичного перегляду ОНП залучаються аспіранти, шляхом участі у засіданнях кафедри, що було підтверджено ЕГ у фокус групі з аспірантами. Задля урахування пропозицій усіх зацікавлених сторін на сайті кафедри лісового та аграрного менеджменту розміщено електронну форму для надсилання пропозицій (<https://cutt.ly/sew3BKG4>). Експертною групою підтверджено, що учасники фокус груп залучаються до обговорення ОНП, де мають змогу висловити свої пропозиції та зауваження.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Здобувачі ВО залучені до процедури періодичного перегляду освітньої наукової програми, шляхом опитування та участі у засіданнях кафедри щодо перегляду ОНП, а також включенням до складу проектної групи. ЕГ виявлено, що здобувачі, представники Ради молодих вчених беруть участь у моніторингу та удосконаленні ОНП, шляхом участі у

Вчених радах й засіданнях кафедри щодо перегляду й оновлення ОНП. Рівень задоволеності здобувачів ВО якістю надання освітніх послуг визначається шляхом проведення анкетування один раз на рік.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Роботодавці безпосередньо залучені до процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур забезпечення якісної змістовної підготовки, що підтверджується наданими рецензіями-відгуками на ОНП та ЕГ при спілкуванні у фокус групах. Під час онлайн-спілкування з фокус групами підтверджено урахування зауважень роботодавців. Варто зазначити наявність форми анкетування для роботодавців щодо якісної змістовної підготовки аспірантів, підсумки якого оприлюднювати на вебсторінці (<https://cutt.ly/Eew34Al3>).

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

У ЗВО існує традиція відстежування кар'єрного шляху своїх випускників, переважна їх частина працевлаштована саме в Університеті. На сайті кафедри лісового і аграрного менеджменту є рубрика «Випускники кафедри», де висвітлено коротку інформацію про випускників (рік захисту, керівник, посада й місце роботи). ЕГ зазначено, що всі випускники освітньої програми підтримують тісний зв'язок з випусковою кафедрою й без винятку успішно працевлаштовані, як у закладах освіти й науки, так й на агровиробництвах. Також ЗВО підтримує зв'язки з випускниками шляхом проведення їх анкетування (<https://cutt.ly/Mew35BRQ>).

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Створена система внутрішнього аудиту у ЗВО. За час реалізації ОНП "Агрономія" та у ході проведення процедур внутрішнього забезпечення якості (внутрішній аудит) були виявлені несуттєві недоліки у контексті оформлення силабусів і навчально-методичного забезпечення, які були вчасно усунуті.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

ОНП «Агрономія» третього освітньо-наукового рівня вищої освіти акредитується вперше.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Загалом відповідає змісту підкритерію 8.7.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила й процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, визначені Статутом ЗВО (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/statut-PNU-nova-redakcija.pdf>), положеннях, що регламентують роботу підрозділів ПНУ ім В. Стефаніка; "Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ПНУ ім. Василя Стефаніка" - є публічними та доступними на офіційному сайті ЗВО (<https://vad.pnu.edu.ua/polozhennia-universytetu/>), (<https://pnu.edu.ua/dokumenty/>) та у "Путівнику для аспіранта" (<https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2023/06/putivnyk-dlia-aspirantiv-2023-1.pdf>). На вебсторінці «Кафедра лісового і аграрного менеджменту» оприлюднено всю необхідну інформацію щодо ОНП "Агрономія" (<https://kag.pnu.edu.ua/aspirantura/>). Права та обов'язки всіх учасників процесу є врегульованими й зрозумілими. Доступність усіх нормативних документів забезпечується тим, що вони висвітлені на офіційному сайті ЗВО.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

На офіційному вебсайті ЗВО для громадського обговорення оприлюднено проєкт ОНП "Агрономія" на 2024-2025 н.р., з метою отримання зауважень та пропозицій від стейкхолдерів. ЕГ зроблено висновок, що ЗВО не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньо-наукової програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті

відповідний проєкт. Проте варто зауважити, що інформація про гаранта на сьогодні не є актуальною й потребує уточнення.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На офіційній вебсторінці ПНУ ім. Василя Стефаника висвітлено всю необхідну інформацію щодо ОНП «Агрономія», яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу (<https://kag.pnu.edu.ua/aspirantura/>).

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

Зміст ОНП "Агрономія" відповідає науковим інтересам аспірантів й забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності. На наукові інтереси здобувачів ВО зорієнтовані наступні ОК: ОК 6 «Новітні наукові аспекти спеціальності Агрономія», ОК 7 «Наукова методологія спеціальності Агрономія», ОК 8 «Прогноз і програмування врожаїв сільськогосподарських культур в Західному регіоні». Опановування загальнонаукових (філософських) компетентностей забезпечується ОК «Філософія і методологія науки». Набуття універсальних навичок дослідника забезпечується ОК 2 «Організація наукової діяльності», «Управління науково-дослідницькими проєктами». Підготовка здобувачів до викладацької діяльності забезпечується ОК 4 «Інноваційні педагогічні технології у вищій освіті та професійна етика» та проходженням педагогічної практики (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2024/03/onp-201_agronomia-_2023.pdf). Здобуття мовних компетентностей забезпечується ОК «Іноземна мова». Окрему увагу приділено розвитку соціальних навичок. Частина занять проходить у формі семінарських занять, де здобувачі можуть отримати консультації, провести дискусію, обговорення тих чи інших питань. Така організація освітньо-наукового процесу сприяє розвитку загальних і фахових компетентностей.

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

За аналізування тем дисертаційних досліджень здобувачів ВО та наукових публікацій їх керівників підтверджено їх відповідність (<https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2024/04/vidpovidnist-naukovykh-prats-naukovykh-kerivnykiv-kafedry-temam-dysertatsij-zdobuvachiv-.pdf>). На кафедрі лісового і аграрного менеджменту ефективно працює наукова школа, керівники здобувачів ВО, у межах кафедральної тематики "«Розробка системи заходів по запобіганню негативного впливу екстремальних екологічних ситуацій на природно ресурсний потенціал Західного регіону України» (№ д.р.0113U006317)" виконують завдання: 1. «Встановити регіональні особливості розвитку ерозійних процесів та розробити систему заходів щодо їх попередження і ефективного використання еродованих, малопродуктивних земель». 2. «Вивчення функціонування агробіоценозів та технологій вирощування сільськогосподарських культур в Західному регіоні». 3. «Удосконалення ресурсозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур в системі інтенсивного землеробства та створення високопродуктивних кормових угідь в умовах Карпатського регіону». 4. «Біолого-агротехнічні основи вирощування лікарських культур в умовах Передкарпаття». 5. «Удосконалення технологій вирощування енергетичних культур на малопродуктивних землях в умовах Прикарпаття». Теми наукових досліджень здобувачів ступеня доктора філософії (<https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2024/02/1.temy-dysertatsij.pdf>) плануються у рамках науково-дослідних робіт кафедри, що виконуються за ініціативною тематикою (<https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2024/02/3.-informatiia-shchodo-zaluchennia-aspirantiv-do-ndr.pdf>). Кадровий потенціал кафедри лісового і аграрного менеджменту ПНУ імені Василя Стефаника у перспективі має потенційні можливості сформувати разову спеціалізовану вчену раду для атестації здобувачів, які проходять підготовку за ОНП 201 «Агрономія». Це підтверджує дотичність напрямів досліджень здобувачів ВО й керівників.

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

ЗВО, у межах реалізації ОНП, забезпечує можливості: безперешкодного й безоплатного доступу до лабораторного обладнання; долучення до наукових тематик, які виконуються сумісно зі стейкхолдерами (<https://kag.pnu.edu.ua/navchannia-cherez-doslidzhennia/>). Проте ЕГ відмічено відсутність атестованих лабораторій агрономічного спрямування, наявність яких дало б змогу отримувати репрезентативні результати та створило б перспективу залучення ширшого кола стейкхолдерів й виконання госпдоговірних тематик на їхнє замовлення. Як зазначають експерти наявність наукової кооперації кафедри лісового і аграрного менеджменту з іншими кафедрами й

лабораторіями, надає змогу працювати над інноваційними науковими темами, що також сприятиме регулярному проведенню наукових конференцій та ширшого залучення аспірантів до академічної спільноти.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

У ЗВО створено належні можливості щодо залучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти (<https://cutt.ly/dewBvIUM>). Долучення здобувачів третього рівня вищої освіти до міжнародної академічної спільноти відбувається шляхом виступів на міжнародних конференціях та публікацій у міжнародних виданнях (<https://kag.pnu.edu.ua/navchannia-cherez-doslidzhennia/>). У рамках проведення акредитаційної експертизи, ЕГ відмічено, слабке відображення апробації результатів власних наукових досліджень здобувачів на сторінці кафедри лісового й аграрного менеджменту, а також залучення аспірантів до виконання лише однієї кафедральної наукової тематики.

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники здобувачів ВО беруть активну участь у рамках виконання дослідницького проєкту «Розробка системи заходів по запобіганню негативного впливу екстремальних екологічних ситуацій на природно-ресурсний потенціал Західного регіону України». На сайті кафедри лісового і аграрного менеджменту у вкладці «Навчання через дослідження» (<https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2024/03/spysok-prats-vykladachiv-kafedry-ahronomiia-za-2019-2024-rr.pdf>) наявна інформація, що підтверджує високу публікаційну активність наукових керівників аспірантів у фахових виданнях України, виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз та участь у різного роду конференціях за результатами виконання дослідницьких проєктів за період 2019-2024 рр.

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

Застосування загальних засад й правил щодо дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності аспірантів та наукових керівників регулюється відповідними офіційними документами, які оприлюднено у вкладці "Академічна доброчесність" (<https://kag.pnu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>). ЕГ відмічає про постійне інформування усіх учасників освітнього процесу щодо моральних принципів та правил етичної поведінки з дотриманням високих професійних стандартів в усіх сферах функціонування ЗВО. Варто зауважити, що НПП й аспіранти підписують декларацію про дотримання академічної доброчесності [<https://kag.pnu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>], погоджуючись з тим, що за конкретні порушення передбачено академічну та/або інші види відповідальності та до них можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру, в тому числі й усунення від наукового керівництва аспірантами. Згідно з розділом 3 Кодексу Академічної доброчесності (https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2024/02/code_of_honor-2.pdf) у ЗВО створено належні процедури до осіб (педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників), які вчинили порушення норм академічної доброчесності. ЕГ констатує про відсутність випадків наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендовано, за наступного перегляду ОНП, постійно залучати здобувачів вищої освіти, Раду молодих вчених факультету, органи студентського самоврядування до обговорення й внесення пропозицій щодо виявлення слабких сторін та удосконалення змістовного наповнення освітньої програми.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендовано: НПП, які викладають ОК 2, ОК 6, ОК 7, ОК 8 за наступного перегляду силабусів ОК зняти норму, яка передбачає нарахування 1 балу за присутність на занятті здобувача ВО та підготовлений конспект згідно з планом практичного заняття. Рекомендовано у блоці вибіркового ОК навчально плану "Агрономія" вказати чіткий розподіл навчального навантаження щодо ВК у розрізі видів навчальних занять: лекційні, практичні, семінарські й лабораторні заняття.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рекомендовано до Програми вступних випробувань зі спеціальності й англійської мови додати зразок екзаменаційного білета та/або тестового завдання з фахових ОК з урахуванням структурного наповнення

теоретичними питаннями й практичними завданнями й чітко зазначених критеріїв оцінювання.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рекомендовано осучаснити рекомендовану літературу в силабусах ОК; знайти шляхи поліпшення мотивації здобувачів для долучення до формування освітнього контенту ОНП. Рекомендовано провести реєстрацію наукової тематики в УкрІНТЕІ відповідно до сучасних напрямів досліджень у галузі агрономії. Рекомендовано активізувати й продовжувати роботу у напрямку інтернаціоналізації освіти для ОНП Агрономія.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

З метою широкої популяризації академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу рекомендовано залучати зовнішніх стейкхолдерів (представників наукових установ й виробничих підприємств регіону); за можливості оприлюднити графік проведення заходів, що стосуються дотримання принципів академічної доброчесності. Рекомендовано результати опитувань стосовно проведення контрольних заходів, можливості оскарження та ін. викласти в іншій зручній графічній інтерпретації.

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендовано залучати професіоналів до наявного кількісного складу викладачів кафедри лісового і аграрного менеджменту задля можливості створення, у майбутньому, разової спецради для захисту дисертацій. Рекомендовано широко залучати науковців й професіоналів-практиків до проведення аудиторних занять та тематичних зустрічей зі здобувачами за реалізації ОНП "Агрономія". Рекомендовано активізувати участь наукових керівників аспірантів у міжнародній співпраці та створити умови пошуку таких можливостей.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендовано, за можливості, обладнати в укритті точку доступу до мережі Інтернет задля безперешкодного забезпечення проведення навчального процесу.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендовано презентувати результати опитування різних груп стейкхолдерів, що здійснюється Центром забезпечення якості, в іншій зручній графічній інтерпретації.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендовано висвітлити актуальну інформацію щодо гаранта та його контактів на вебсторінці розташування проєкту ОНП «Агрономія».

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рекомендовано проводити широке інформування НПП й здобувачів щодо їх активного залучення та участі у міжнародній академічній мобільності (міжнародні проєкти, стажування, конференції тощо); створити належні можливості щодо атестації лабораторій факультету; розробити положення про дослідне поле й структуру його функціонування.

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

